

FYLKESTINGSÅK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
139/09	Fylkestinget	30.11.2009

Høring: NOU 2009:18 Rett til læring - innstilling fra Midtlyngutvalget**Sammendrag**

NOU 2009: 18 Rett til opplæring er Midtlyngutvalgets innstilling om spesialundervisningen i skolen og det spesialpedagogiske støttesystemet (PPT og Statped). Utvalget fremmer en rekke forslag som har betydning for opplæringstilbudet for elever med særskilte behov og den fremtidige organiseringen av det spesialpedagogiske støttesystemet.

Midtlyngutvalget har ca 60 forslag, men høringsuttalelsen fra fylkeskommunen omfatter bare en del av disse. Det vises til trykt vedlegg med oversikt over alle forslagene fra utvalget.

Høringsfristen er 27. november 2009. Kunnskapsdepartementet er forespurt om utvidet høringsfrist. Fylkesrådets innstilling sendes før høringsfristen er omme. Fylkestingets vedtak ettersendes.

Midtlyngutvalgets innstilling gir mye informasjon om spesialundervisningen i skolen og det spesialpedagogiske støttesystemet. Dette er viktig informasjon til fylkestinget, og i saken er det derfor tatt med et kort sammendrag av denne situasjonsbeskrivelsen.

Det er også verd å merke seg at innstillingen har et betydelig antall særmerknader, både i selve innstillingen og som vedlegg. Disse særmerknadene gjelder både mandatforståelsen og flere av de sentrale begrepene som brukes i innstillingen. Nordland fylkeskommune er enig med Kommunenes sentralforbunds (KS) representant i utvalget i flere av hennes særmerknader.

Hele innstillingen finnes på www.kd.dep.no

Bakgrunn

Midtlyngutvalget ble nedsatt av Regjeringen i juni 2007 og fikk følgende mandat:

”Utvalget skal bygge på de overordnede prinsippene om retten til tilpasset og likeverdig opplæring i en inkluderende skole for alle, samt prinsippet om universell utforming.

Utvalget skal vurdere i hvilken grad vi har et system som sikrer tidlig intervensjon for barn med særskilte behov, og vurdere tiltak som kan sikre tidlig innstas og livslang læring.

Utvalget skal gjøre en grundig vurdering av hvordan den ordinære opplæringen legger til rette for læring og utvikling for den enkelte elev med særskilte behov.

Utvalget skal vurdere tilbudet til voksne med særskilte behov, herunder voksne med lese- og skrivevansker.

Utvalget skal gjøre en grundig gjennomgang av spesialundervisningens plass i norsk skole, herunder organisering, ressursbruk og resultater.

Utvalget skal beskrive det statlige spesialpedagogiske støttesystemet og gjøre en samlet gjennomgang av arbeidsoppgaver og arbeidsfordeling mellom enhetene i det statlige støttesystemet, og mellom det statlige støttesystemet og den lokale og regionale PP-tjenesten.

Utvalget skal beskrive og oppsummere forhold som hemmer og fremmer tverrfaglig og tverretattlig samarbeid, lokalt og på tvers av nivåene.

Utvalget skal som grunnlag for vurderinger og forslag utarbeide et oppdatert kunnskapsgrunnlag, herunder resultater fra evalueringer m.m.

Utvalget må gjøre seg kjent med hvordan tilbudet for barn, unge og voksne med behov for spesialpedagogisk hjelp er tilrettelagt og organisert i sammenlignbare land og utnytte relevant internasjonal forskning på området.

Utvalget skal på bakgrunn av sine analyser og vurderinger legge fram konkrete forslag til bedre organisering og effektiv ressursbruk for en fremtidig og helhetlig tiltakskjede for barn, unge og voksne med behov for spesialpedagogisk hjelp. Forslaget må omfatte:

- Ansvars-, oppgave- og rollefordeling for de ulike instanser på de ulike nivåer.*
- Ulike virkemidler med sikte på målrettet og koordinert hjelp nærmest mulig brukeren.*
- Særskilt omtale av psykisk helse, sosiale- og emosjonelle vansker og adferdsvansker.*
- Vurderinger av fremtidige kompetansebehov i tiltakskjeden og samarbeid mellom støttesystemet og universitets- og høyskolesektoren skal omtales særskilt”.*

Utvalget skal vurdere økonomiske, administrative og eventuelt andre vesentlige konsekvenser av de ulike forslagene. Fremme forslag innenfor dagens ressursramme og avslutte sitt arbeid innen 1. juli 2009.

Utvalget ha hatt en bred sammensetning med representanter høyskole og universitet, Bufetat, Statped, PPT, KS, brukerorganisasjoner og utdanningsforbundet. Utvalget ble ledet av Jorid Midtlyng, kommunaldirektør for oppvekst og utdanning, Trondheim kommune.

Midtlyngutvalget leverte sin innstilling i juli 2009.

Det pågår flere parallelle utredninger som har betydning for det spesialpedagogiske området. Blant annet Østbergutvalget som skal gjennomgå opplæringstilbudet til minoritetsspråklige elever. De skal levere sin innstilling i 2010. Holteutvalget som skal gjennomgå hjelpemiddelforvaltningen. De skal levere sin innstilling i desember 2009. Helsedirektoratet skal lage en handlingsplan for rehabilitering av barn og unge som skal være ferdig i løpet av 2009. Midtlyngutvalget har derfor ikke funnet å gå i dybden på disse områdene.

De videregående skolene, PP-tjenesten, Logopedisk senter og Spesialpedagogisk senter ble i brev av 19.08.09 bedt om å uttale seg til Midtlyngutvalgets innstilling, innen fredag 18. september 2009. Innen fristen har vi mottatt høringsuttalelser fra Saltdal videregående skole, Spesialpedagogisk senter i Nordland, Ytre Helgeland PPT, PPT for Ofoten og en felleuttalelse fra PP-ledermøte i Bodø 16.09.09. Uttalelsene vedlegges som utrykte vedlegg.

Yrkesopplæringsnemnda behandlet saken møte den 6. oktober 2009. Protokoll fra møte følger saken som uttrykt vedlegg.

Problemstilling

I saken inviteres fylkestinget til å gi høringsuttalelse til Midtlyngutvalgets innstilling.

Før presentasjon av de enkelte forslagene presenteres en sammenfatning av sentrale utfordringer og en beskrivelse av det spesialpedagogiske støttesystemet.

De overordnede prinsippene om retten til tilpasset og likeverdig opplæring er lagt til grunn for utvalgets arbeid, og utvalget understreker viktigheten av at personalet i skolen må ha en felles forståelse av hva disse prinsippene innebærer. Målet om likhet og likeverd er dypt forankret i det norske samfunnet. Likhets forståelse som like muligheter, mens likeverd betyr at det skal gjelde alle, uansett evner og forutsetninger. Disse idealene utfordrer samfunnet på mange områder, blant annet skoleverket. Vi har barnehageplass til alle, og god tilgang til opplæring for alle, uavhengig av bosted og inntekt. Utdanningen er gratis med gode støtteordninger til livsopphold for elever/studenter, og vi har et desentralisert skoletilbud. Over 98 % av elevene går i ordinær skole, 99 % av elevene går videre fra grunnskolen til videregående opplæring, og ca. 50 % går videre til høyere utdanning. Elevene trives på skolen, og vi har, sammenlignet med andre land, lite mobbing. Norske elever har gode kunnskaper om demokrati, og er flinke i engelsk sammenlignet med elever i andre europeiske land. Det er små forskjeller mellom skolene og vi bruker mer penger på skolen enn nesten noe annet land.

Vi har også utfordringer og uløste oppgaver i skolen. I St.meld. nr 30 (2003-2004) – *Kultur for læring* kom det frem at vi ikke har lyktes med å realisere målet om en opplæring som er tilpasset hver enkelt elev.

- Det er store og systematiske forskjeller i læringsutbytte.
- En uforholdsmessig høy andel elever tilegner seg for dårlige grunnleggende ferdigheter.
- Det er en høy andel elever som ikke fullfører videregående opplæring.
- Skolen reproducerer og forsterker sosiale forskjeller, så målet om et åpent og inkluderende utdanningssystem er langt på vei ikke nådd. Det kan se ut til at skolen er tilpasset en gjennomsnittselev som ikke finnes.

Kunnskapsløftets mål er å bedre ovennevnte forhold, og ut fra dette bygger Midtlyngutvalgets innstilling på fire sentrale utfordringer når det gjelder evnen til å gi tilpasset og likeverdig opplæring i en inkluderende barnehage/skole for alle:

Tendensen til ensretting og mangel på hensyn til mangfoldet.

Skolene forstår og behandler elevene mer likt enn mangfoldet tilsier. I for stor grad tar en ikke hensyn til eller har forståelse for variasjon og ulikhet mellom mennesker. Her er begrepene integrering og inkludering sentrale. Med integrering menes at opplæringen foregår innenfor et fellesskap, mens inkludering innebærer at opplæringen er tilpasset den enkelte og har nødvendige kvaliteter som struktur, prosess og resultat. Ensretting innebærer at opplæringen i for stor grad rettes mot "normaleleven" og at de elevene som representerer noe annet vil få en opplæring som er mindre tilpasset deres forutsetninger. En annen variant er at alle som ikke helt "passer inn" i den opplæringen som rettes mot "normaleleven", samles i egne grupper utenfor fellesskapet.

Ulik forståelse og praktisering av regelverket.

Regelverket forstås og praktiseres ulikt fra kommune til kommune, fra skole til skole og innad på samme skole. Dette bidrar til store variasjoner i kvaliteten på opplæringen. Det er store forskjeller i omfanget av spesialundervisning, mellom fylker, mellom kommuner og mellom skoler i samme kommune. Antall elever i spesialundervisning varierer i mange fylker mellom 1-2 % og til 16-17 % av elevene. Dette betyr at et faglig tiltak som defineres som spesialundervisning med enkeltvedtak ett sted, kan defineres som en form for tilpasset opplæring et annet sted. Dette gir en indikasjon på at de statlige føringene ikke fungerer etter intensjonene om å sikre likeverd i opplæringen.

Mangel på samordning og samarbeidskompetanse.

Opplæringen og hjelpeapparatet består av ulike instanser med delansvar for ulike tiltak for elever med særskilte behov. Ofte samvirker ikke disse godt nok med hverandre eller med skolen. Konsekvensen er at det utføres dobbeltarbeid, at det mangler helhet og sammenheng i tilbudet og at informasjon mangler, og at foresatte i mange tilfeller blir sittende igjen med koordineringsansvaret. Det er flere forklaringer på den manglende samordningen. Ansvar for det spesialpedagogiske støttesystemet er fordelt mellom ulike forvaltningsnivåer (kommune, fylkeskommune og stat), med forskjellig distanse til brukerne (første- og andrelinjetjeneste), med ulik faglig basis (helsevesenet, sosialetaten og utdanningssystemet), og med ulike yrkesgrupper involvert (lærere, spesialpedagoger, leger, psykologer). I tillegg har flere statlige departement oppgaver og ansvar for opplæringsfeltet.

Spesialundervisningen i skolen.

Praktiseringen av spesialundervisning gjør at begrepet har fått et uklart innhold. Spesialundervisning oppfattes som en støtte som gis til elever med behov for ekstra hjelp, uavhengig av hvor eller i hvilken form den gis, og det benyttes ofte synonymt for å beskrive et mangfoldig praksisfelt når det gjelder organisering, innhold og ressurser.

Mens opplæringslovens § 1-3 **ikke** gir elevene en individuell rett til tilpassa opplæring, gir § 5-1 en individuell rettighet knyttet til spesialundervisning der en elev ikke har eller kan få tilfredstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet. Fra St.meld. nr. 31-2007-2008- *Kvalitet i skolen* kan følgende refereres: ” *Tilpassa opplæring kjennetegnes ved variasjon i bruk av lærestoff, arbeidsmåter og organisering for å sikre at elevene utvikler grunnleggende ferdigheter og når kompetansemålene. Tilpassa opplæring innebærer ikke at all opplæring individualiseres, men det skal skje innenfor fellesskapet – i klasse/gruppe - slik at alle sider av læringsmiljøet tar hensyn til variasjon i mangfoldet blant elevene. Bestemmelsen om spesialundervisning kommer til anvendelse når det er behov for en mer omfattende tilpasning enn den som kan tilbys innenfor den ordinære opplæringa* ”.

Spørsmålet om det er behov for spesialundervisning skal avgjøres etter en konkret vurdering av om eleven får utbytte av den ordinære opplæringen. Det er altså ikke bare spørsmål om elevenes forutsetninger for å følge den ordinære opplæringen, men hvordan den ordinære opplæringen maktet å følge opp den enkelte elev. Midtlyngutvalget viser til forskning som skiller mellom ulike forståelsesmåter av spesialundervisning. Den *individuelle*, som handler om diagnoser, og den *relasjonelle*, som handler om samspill og systemforståelse. Det vises til at det er den individuelle forståelsen, med vekt på kompenserende undervisning og feilretting, som dominerer på bekostning av den systemrettede forståelsen. Dette kan være et hinder for å forstå at tilpasset opplæring ikke bare er en oppgave for spesialpedagogene og deres støtteapparat, men et ansvar for alle lærerne. Behovet for spesialundervisning er ut fra en slik vurdering ikke bare avhengig av egenskaper ved elevene, men også egenskaper ved den ordinære opplæringen, som variasjon i bruk av lærestoff, arbeidsmåter og organisering. En bedre planlegging av og koordinering mellom ordinær tilpasset opplæring og spesialundervisning vil gi bedre kvalitet i det totale opplæringstilbudet.

Når det gjelder effekten av spesialundervisning viser Midtlyngutvalget til forskning som konkluderer på flere områder. I en del tilfeller har spesialundervisning sin bakgrunn mer i skolenes tilkortkomming, enn i den aktuelle elevens vansker. Spesialundervisningen vil i slike tilfeller ha en avlastningsfunksjon, for eksempel for å skape ro og orden i klasserommet, eller være direkte økonomisk motivert for å skaffe ekstra ressurser. Det vises også til en økt fokus på prosedyrer og dokumentasjon som kan gå på bekostning av fokus på innhold og kvalitet. Dokumentasjonskravet har også ført til økt belastning på den enkelte lærer/skole i form av rapportering.

Det slås videre fast at det ikke er enkelt å vurdere effekten av spesialundervisning, og det vises blant annet til forskning som konkluderer med følgende: *Det er grunn til å stille spørsmål om elevenes læringsutbytte av spesialundervisningen står i forhold til ressursinnsatsen. Spesialundervisningen er svært ressurskrevende og ressursbruken er lite fleksibel på grunn av den individorienterte måten den utløses på. Spesialundervisningen som ressursystem i skolen strider mot verdier som inkludering i skolen.*

Midtlyngutvalget viser også til at den spesialpedagogiske innsatsen kommer for sent i grunnskolen, ved at den mest omfattende innsatsen kommer på ungdomstrinnet. Dette avviker fra praksis i for eksempel Finland som setter inn hjelpetiltakene tidlig. Intensjonen om tidlig innsats realiseres ikke gjennom spesialundervisningen. Læringsutbytte til elever som mottar spesialundervisning er i gjennomsnitt relativt dårlig, og er ikke i samsvar med ressursinnsatsen. Dette gjelder imidlertid ikke alle. Elever med synsvansker og hørselshemming kommer relativt godt ut.

Når det gjelder omfanget av spesialundervisning vises det til at andelen elever i grunnskolen som får spesialundervisning etter enkeltvedtak har økt de siste tre årene. Tallene for skoleåret 2008/09 er på 7,2 %. Dette er en økning på 0,9 % fra året før. Det statistiske grunnlaget for å vurdere omfanget av spesialundervisning i videregående opplæring er svært mangelfullt. På grunnlag av datainnsamling basert på klasseordning i videregående skoler og intervjuer med skoleledere i noen fylker konkluderes det med at andelen som får spesialundervisning etter enkeltvedtak i videregående skoler varierer betydelig, og er fra rundt 4 % til det dobbelte. Disse funnene viser at det ikke har vært noen endring i omfanget av spesialundervisningen i videregående opplæring etter Reform 94.

Tallene fra Nordland viser at skoleåret 2008/09 var det om lag 5 % av elevene i videregående skoler som fikk innvilget spesialundervisning, jfr FT-sak 8/09 – Melding om inntak og formidling skoleåret 2008/2009. Det vil si at omfanget av spesialundervisningen i videregående skoler i Nordland er på om lag samme nivå som resten av landet. Vi må ta forbehold om at det kan være underrapportering fra skolene, men fra og med skoleåret 2009/2010 vil enkeltvedtakene bli lagt inn i vårt skoleadministrative system (TP).

Det spesialpedagogiske støttesystemet - tjenester i kommune, fylkeskommune og stat som er direkte knyttet til opplæringsloven.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

I opplæringslovens § 5-6 hjemles kravet til at hver kommune og fylkeskommune skal ha en PP-tjeneste, enten en egen tjeneste eller i samarbeid med andre skoleeiere. PPT skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov. Tjenesten skal også sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det. PPT har dermed både systemrettede og individrettede oppgaver. Det stilles ikke statlige krav i dag til PP-tjenestens organisering, bemanning eller kompetanse.

Organisering av PPT i Nordland.

I Nordland er PPT organisert som en interkommunal tjeneste i samarbeid med kommunene i nesten alle skoleregioner. I Bodø og Meløy er det etablert en egen PPT for videregående opplæring. I Midtlyngutvalgets innstilling fremgår at PP-tjenesten organiseres på ulike måter, enten som egne kommunale tjenester, fylkeskommunale eller interkommunale tjenester. Når det gjelder kontakten mellom PPT og skolene viser utredningen til Nordlandsforsknings studie fra 2008 (tabell 8.7) hvor 23 % av PP-kontorene i landet har medarbeidere ved skolene som en fast ordning, mens 52 % av kontorene har en ordning med kontaktpersoner for skolene.

Arbeidsprofil – individrettede og systemrettede oppgaver.

De siste 10-15 årene har det vært økt oppmerksomhet omkring PP-tjenestens systemrettede arbeid. I flere statlige utredninger har en ønsket mer vekt på systemrettet arbeid i PPT, og noe mindre vekt på individuell diagnostisering og sakkyndige utredninger. I St.meld.nr. 23 (1997-98) - *Om opplæring av barn og unge med særskilte behov* ble det vedtatt en omfordeling av ressursene fra statlige kompetansesentre til kommuner/fylkeskommune, med totalt 300 nye årsverk (18 nye stillinger til PPT i Nordland), og en klar bestilling om at disse stillingene skulle gå til styrking av systemrettet arbeid. I SAMTAK – kompetansehevingsprogram for PPT og skoleledere (1999-2003) var hensikten å styrke det systemrettede arbeidet i skolen gjennom organisasjonsendring både i skolen og PPT.

I St.meld. nr. 30 (2003-2004) – *Kultur for læring* er systemperspektivet for arbeidet i PPT forsterket. Stortingsmeldingen gir klare føringer på at det er nødvendig å øke innsatsen for å få til en bedre og mer helhetlig utvikling av elevenes læringsmiljø. I denne innsatsen er tilpasset opplæring et grunnleggende prinsipp og virkemiddel i realiseringen av opplæringen. Et systemperspektiv innebærer blant annet at PPT skal gi veiledning til skoler og lærere om tilpasset opplæring for alle elever, og for elever med spesielle opplæringsbehov. I Midtlyngutvalgets innstilling presenteres undersøkelser som viser at PPT bruker mer tid på sakkyndighetsarbeid i 2008 (24 %) enn i 2003 (18 %). Antall elever med spesialundervisning har også økt i perioden.

Det rettes ofte kryssende forventninger til PPT. De forventes å være et **sakkyndighetsorgan** for utredning av enkeltelever, en **samhandlingspart** for skolen, en **rådgiver/støttespiller** for foresatte og en **oppfølger** av rådgivingsprosesser initiert av spesialisthelsetjenesten eller Statped. Denne situasjonen har konsekvenser for tjenestens kapasitet og prioritering av oppgavene. Så lenge tjenestens største oppdragsgiver, skolene, har en økt tilmelding til PPT for sakkyndige utredninger, må PPT ut fra dagens lovverk prioritere dette. Lang ventetid i PPT står i sterk motsetning til målene om tidlig innsats og et brukernært hjelpeapparat.

Nordlandsforskning har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet gjennomført en kartlegging og evaluering av PPT i Norge, NF-rapport nr. 5/2009 – *Kompetanse i krysspress*. Denne evalueringen viser at PPT fremstår i dag som en tjeneste med gjennomgående høy kompetanse, en kompetanse som også av brukere, skoleeiere og samarbeidsparter langt på vei oppfattes som relevant for deres behov. Øvrige resultater fra evalueringen viser at både PPT og skolesystemet synes å være preget av en forståelse av barns problemer som individuelle mer enn relasjonelle eller strukturelle. Individorienteringen i PPT er nært knyttet til opplæringslovens individuelle rettigheter og til PPTs egen kultur og tradisjon, men individorienteringen er også knyttet til skolenes sterke vektlegging av læringsproblem som individuell egenskap og påfølgende bestilling av PP-tjenester som assistanse i individsaker. **Ut fra et slikt "bilde" vil en kunne hevde at utfordringen fremover ikke ensidig ligger i å endre PPTs perspektiv fra individorientering til systemorientering, men at skolenes individorientering muligens er vel så vanskelig å endre.**

Statlig spesialpedagogisk støttesystem(Statped).

Statped er et nasjonalt nettverk av spesialpedagogiske kompetansesentre styrt av Utdanningsdirektoratet. Kompetansesentrene skal gi spesialpedagogiske tjenester som omfatter utredning, veiledning og kompetanseheving både på individ- og systemnivå, særlig på områder der en ikke kan vente at kommunene har kompetanse. Statped har også egne skoletilbud (grunnskole og videregående skole) til hørselshemmede elever, samt at de utvikler og distribuerer læremidler.

Statped består i dag av følgende:

- 11 statlige kompetansesentre i Midt-Norge, Øst-Norge og Sør-Norge.
- To private enheter med skole og kompetansesenterfunksjoner – Briskeby og Andebu.
- Statped Vest (fra 2006) med grunnskole og tre fagavdelinger som tidligere var selvstendige sentre.
- Statped Nord (fra 2008) som har hatt og har en annen organisering og tilbudsstruktur enn i de øvrige landsdeler.

Nord-Norge har ingen spesialskoletradisjon og derfor en annen historie på det spesialpedagogiske området enn resten av landet. Da flere av spesialskolene i Sør og Midt-Norge ble omgjort til kompetansesentre valgte Nord-Norge å utvikle andre organisasjonsformer for å dekke regionens kompetansebehov. I 2008 var det ca. 61 årsverk i Statped Nord, hvorav 26 årsverk anvendes til kjøp av tjenester, blant annet fra Spesialpedagogisk senter og Logopedisk senter i Nordland.

Hovedutfordringer - Statped.

Statpeds arbeid på fagområdene syn, hørsel, språk og ervervet hjerneskade blir i stor grad vurdert positivt av brukere og samarbeidsparter. De aktuelle sentrene har samlet sett betydelige ressurser både faglig og økonomisk og relativt få brukere.

I utredningen påpekes at mange av de som får tjenester fra Statped er mulifunksjonshemmede. Det vil si at den enkelte i tillegg til sin hovedvanske også har andre funksjonsnedsettelse av større eller mindre omfang. Statped, som i hovedsak er organisert som sentre for spesifikke fagområder, kan derfor være mindre egnet til å ivareta sammensatt problematikk.

Dagens struktur i Statped tyder på at virksomheten ikke gjenspeiler bredden i brukernes behov på en god nok måte. Ser en på tabell 9-3 – fordeling av Statpeds ressurser i 2008, fordelt på fagområder, og på tabell 11-1 andelen elever som får spesialundervisning, fordelt på vansker, er det et stort misforhold. Hovedvekten av Statpeds ressurser brukes på områder innen syn (17 %) og hørsel (47%), mens hovedvekten av elever som får spesialundervisning har språk- og eller lese/skrivevansker. Dette misforholdet må drøftes i forbindelse med avklaring av roller og overlappende arbeidsoppgaver mellom PP-tjenesten og Statped.

En av hovedutfordringene på det spesialpedagogiske området er mangel på samordning av tilbudene fra de mange aktørene. Det er delvis overlappende arbeidsoppgaver, ikke bare mellom PP-tjenesten og Statped, men også mellom Statped og helseforetakene. Et eksempel er at både habiliteringstjenesten for barn og unge (HABU) i helseforetakene og sentrene for sammensatte lærevansker (SLV) i Statped gir tilbud til personer med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (AKS). Det er også overlappende arbeidsoppgaver mellom barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) og SLV i Statped. Det kan derfor være tilfeldig om brukere med samme problem blir henvist til den ene eller den andre instansen.

I ulike brukerundersøkelser kommer det frem at barnehager og skoler kan oppleve både PPT og Staped som fjerne fra praksisfeltet, og at tjenestene ikke retter seg tilstrekkelig mot den konkrete tilretteleggingen av opplæringen. Det har vært hevdet at Statped til dels har vært lite lydhøre overfor kommunenes behov. I forbindelse med omorganisering av Statped har en sikret bred medvirkning fra Statpeds faglige ledelse, tillitsvalgte, samt fra brukerorganisasjoner, mens praksisfeltet (skole og skoleeie nivå) i mindre grad er involvert.

Andre kommunale og statlige tjenester.

Midtlyngutvalget trekker her fram kommunehelsetjenesten, statlig spesialisthelsetjeneste i helseforetakene, sosialtjenesten i kommunene, Nav og bufetat.

Vurderinger

Høringsuttalelsen fra fylkeskommunen deles inn i 7 områder som refererer til de ulike kapitlene i utredningen. Under hvert område refereres det til de av utvalgets forslag som fylkeskommunen uttaler seg til.

Kapittel 13- Tidlig innsats og forebygging.

Utvalgets forslag: Læringsboka innføres som et felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging. Boka følger barnets/elevens utvikling og læring gjennom barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Videre foreslås at omfanget av dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i skolen må begrenses.

Fylkeskommunens vurdering:

Fylkeskommunen er enig i å innføre læringsboka, men læringsbokas funksjon, omfang og juridisk status er ikke tilstrekkelig utredet. Vi er enig med utvalget i at det er behov for å etablere gode systemer for overføring av relevant informasjon mellom skoleslagene. Slik informasjon må hjemles i den nye vurderingsforskriften.

Vi er enig med utvalget i at dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i skolen må gjennomgås med sikte på å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid. Ikke minst må en her se sammenhengen mellom kapittel 5 – spesialundervisning og kapittel 3 om individuell vurdering i grunnskolen og videregående opplæring.

Gode rutiner for informasjon i overgangen mellom skoleslagene og mellom videregående skole og opplæring i bedrift, er svært viktig i forhold til forebygging.

Kapittel 14- Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen.

Utvalgets forslag: Retten til spesialundervisning i opplæringslovens § 5-1 erstattes av en rett til *ekstra tilrettelegging* i opplæringen når eleven ikke har tilfredstillende læringsutbytte. Vedtak om ekstra tilrettelegging fattes uten sakkyndig vurdering fra PPT, men basert på samarbeid med foreldre og PPT. Videre foreslås at sakkyndig vurdering utarbeides dersom det må gjøres avvik fra læreplanen, eller skolen ikke har nødvendig kompetanse, eller at foresatte og skolen krever det.

Fylkeskommunens vurdering:

Fylkeskommunen er **ikke** enig med utvalget i at retten til spesialundervisning erstattes av en rett til *ekstra tilrettelegging*. Slik dette er beskrevet i innstillingen virker det uklart hvem denne retten skal gjelde for. En slik rett vil bety at flere elever får en juridisk rett knyttet til enkeltvedtak, og vi vil få to ulike grupper for enkeltvedtak. En ene gruppen enkeltvedtak uten sakkyndig vurdering, og den andre gruppen med sakkyndig vurdering. Dette kan bli vanskelig å håndtere i praksis, og vil også gi økt omfang av dokumentasjons- og rapporteringsarbeid da alle enkeltvedtak forutsetter at forvaltningslovens krav og utrednings- og informasjonsplikt følges. En slik rett vil også forsterke skolens vektlegging av læringsproblem som en individuell egenskap og ikke på å bedre kvaliteten på den ordinære opplæringa.

Vi mener at retten til spesialundervisning må opprettholdes, og at en på bakgrunn av forskning som det vises til i utredningen bør ha en gjennomgang av opplæringslovens § 5 om spesialundervisning. En slik gjennomgang bør klargjøre hvem som er målgruppa for spesialundervisning, nærmere spesifisering av kravet til sakkyndig vurdering, hva som menes med avvik fra læreplanen, samt avklare hva som ligger i et tilfrestillende læringsutbytte. Det bør også gjøres en avgrensning i forhold til § 1-3 – tilpassa opplæring. Det bør utarbeides en forskrift om praktiseringen av retten til spesialundervisning.

Fylkeskommunen er opptatt av at skolens tiltak og tilrettelegging skal være begrunnet i prinsippet om tilpassa opplæring for alle, noe som krever at det er en felles forståelse i skolen for hva begrepet tilpassa opplæring innebærer. Det dokumenteres i utredningen at tilpassa opplæring er et uklart begrep, som ikke er definert godt nok, og som fører til ulik praksis med hensyn til om et faglig tiltak er spesialundervisning eller tilpassa opplæring. Slik vi ser det er det behov for mer konkrete retningslinjer for praktisering av tilpasset opplæring. Opplæringslovens § 1-3 – tilpassa opplæring må konkretiseres gjennom en forskrift som hjemler kravene til skolen om tilpassa opplæring og systemarbeid.

Fylkeskommunen er enig med utvalget i at den som har ansvaret for gjennomføring av spesialundervisningen må ha relevant kompetanse.

Kapittel 15- Tilpassede og fleksible opplæringsløp.

Utvalgets forslag: Det utvikles differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforbereende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer. Videre foreslås å forsterke rutinen for overganger mellom skoleslag og mellom skoler og lærebedrifter. Alle elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer får tilbud om et 2+2 –løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke. Elever som ved overgang fra grunnskole og videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse skal tilbys et individuelt tilpasset opplæringsløp med avvik fra læreplanen.

Fylkeskommunens vurdering:

Fylkeskommunen er enig i utvalgets forslag om å utvikle differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforbereende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer. Dette vil være et viktig systemtiltak for at flere skal gjennomføre videregående opplæring, og vil imøtekomme flere av elevene som ikke oppnår yrkeskompetanse innenfor dagens læreplanverk.

Vi er enig med utvalget i at videreutvikling av gode rutiner ved overgangen mellom grunnskole og mellom skole og lærebedrift er svært viktig, og særlig for ungdom som er i faresonen for å falle utenfor systemet.

Forslaget om at alle skal få tilbud om et 2+2 –løp i skole hvis læreplass ikke oppnås vil i utgangspunktet gjøre elevene bedre kvalifisert til å bestå fag- og svenneprøven. Men en slik ordning vil bli kostbar, og kan medføre kapasitetsproblemer for fylkeskommunen dersom den får et visst omfang. Ordningen vil også bli en konkurrent til læreplasser da dette kan resultere i at bedrifter ut fra økonomiske årsaker foretrekker at ungdom får opplæringen i skole framfor å ta den inn som lærlinger. Fylkeskommunen støtter **ikke** forslaget da vi mener at 2 års opplæring i skole ikke er noe godt alternativ til læreplass. Forslaget må utredes bedre, og en må spesielt vurdere mulige uheldige konsekvenser av en slik ordning. Et alternativ er at en får til et praksisrettet opplegg i samarbeid mellom skole, bedrift, opplæringskontor og NAV for de som ikke får læreplass.

Forslaget om å videreutvikle og gjøre opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig, må formuleres mer tydelig. Erfaringer med lære kandidatordningen og praksisbrev viser at det må stilles tydelige krav til grunnskolen om gode nok forberedelser til et opplæringsløp med avvik fra læreplanen i videregående opplæring. Disse forberedelsene må gjøres i et godt samarbeid med PPT og ikke minst foresatte. Det å få til gode systemer for en planlagt kompetanse på lavere nivå i videregående opplæring, krever god dokumentasjon av elevenes læringsresultat i grunnskolen og gode rutiner for overføring av informasjon mellom skoleslagene.

Fylkeskommunen støtter forslaget om at rådgivingstjenestens sosialpedagogiske funksjon evalueres.

Kapittel 16 – PP-tjenesten og Statped tettere på.

Utvalgets forslag: PPT skal være tettere på skolene, og videreutvikle kompetanse på læringsmiljø, problemadferd og sammensatte lærevesker. Ansvarsfordelingen mellom PPT og Statped skal avklares. Det etableres et nasjonalt utviklingssenter for PPT og et femårig kompetanseutviklingsprogram for PPT og samarbeidspartnere. Statped omorganiseres i fire spesialpedagogiske regionsentre, sørøst, vest, midt og nord.

Fylkeskommunens vurdering:

Fylkeskommunen er enig med utvalget i at PP-tjenesten skal sammen med skolen arbeide med utvikling av læringsmiljøet med sikte på tilpassa opplæring for alle elever. Det synes imidlertid å være manglende sammenheng mellom utfordringene i skolen og det spesialpedagogiske støtteapparatet og utvalgets forslag. I utredningen dokumenteres det at PP-tjenesten har gjennomgående høy kompetanse, men at praksis i hovedsak er knyttet til arbeid med den delen av mandatet som stiller krav om sakkyndig vurdering. Utredningen viser til at en slik individorientering er knyttet til opplæringslovens individuelle rettigheter, PP-tjenestens egen kultur og tradisjon, samt skolenes vektlegging av læringsproblem som en individuell egenskap.

Det dokumenteres også at Statpeds tilbudsstruktur, som i hovedsak er organisert som sentre knyttet til spesifikke fagområder synes ikke å gjenspeile bredden i brukernes behov på en god nok måte. Jfr misforholdet i ressursbruk i Statped fordelt på vansker og andelen elever med spesialundervisning i grunnskolen, fordelt på vansker. Det er også manglende samordning av tilbud og delvis overlappende arbeidsoppgaver, ikke bare mellom PP-tjenesten og Statped, men også mellom Statped og spesialisthelsetjensten.

Med de utfordringene som er skissert og som er felles for hele skolesystemet, skoleeier, skolene, PP-tjenesten og Statped, bør det etableres et nasjonalt senter for tilpassa opplæring og ikke et eget nasjonalt senter for PP-tjenesten. Et nasjonalt senter for tilpassa opplæring kan knyttes til et universitet eller høyskole og få i oppdrag å arbeide med læringsmiljøutvikling og veiledning til skoler og lærere. Et slikt senter vil kunne rette fokuset mot utvikling av ”den ordinære opplæringa” hvor spesialundervisning kommer til anvendelse når det er behov for mer omfattende tilpasning. Et eget nasjonalt senter for PP-tjenesten vil videreføre en kultur for at PP-tjenesten er utenfor skolen og ikke ”tettere på” som utvalget konkluderer med.

Det foreslås etablering av et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten og ett tilsvarende program for barnehager og skoler. Dette må for det første ses i sammenheng med det planlagte lederutviklingsprogrammet. Begrunnelsen er erfaringene fra evaluering av SAMTAK som viste seg å ikke gi de forventede resultatene. For det andre må en se dette i sammenheng med PP-tjenestens kompetansebehov som i utredningen er knyttet til kompetanse på læreplan, lovverk, organisasjonsutvikling og samspill-/relasjonsanalyse. En slik kompetanseutvikling må gjennomføres i samarbeid med skolens ledelse og som en del av lederutviklingsprogrammet, for skoleledere og PPT. Programmet bør organiseres som nettverksbasert læring ut fra lokale behov. Statpeds regionsentre vil være en viktig samarbeidspart i et slikt kompetanseutviklingsprogram og bør få en aktiv rolle i gjennomføringen.

Fylkeskommunen støtter forslaget om en regionalisering av Statped til flerkompetansesentre med en felles ledelse. Statpeds kompetanse må i større grad gjenspeile bredden i brukernes behov og det må jobbes videre med å avklare roller og overlappende arbeidsoppgaver mellom PP-tjenesten og Statped. Utredningen har en grundig beskrivelse av statpeds historikk, arbeidsoppgaver og organisering, både i selve utredningen og i vedlegg. Dette gir en god innsikt og informasjon men har i for liten grad resultert i forslag om endring av innhold i tjenesten. Det er å håpe at den kunnskapen som utredningen gir kan legges til grunn for det videre arbeidet slik at det ikke blir nødvendig å ”gå nye runder” med utredninger og analyser.

Kapittel 17- Helhet krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid.

Utvalgets forslag: Bestemmelser i dagens særlover om individuell plan harmoniseres og presiseres i de aktuelle lovverkene. Det foretas en tydelig grenseoppgang av ansvar mellom Statped og spesialisthelsetjensten. Kommunene, fylkeskommunene og NAV inngår forpliktende samarbeidsavtale.

Fylkeskommunens vurdering:

I utredningen dokumenteres at de ulike instansene i det spesialpedagogiske støttesystemet ikke samhandler godt nok. Det utføres dobbeltarbeid og det mangler helhet og sammenheng i tilbudet, samt manglende og dårlig informasjon. Noe av årsaken ligger i at det spesialpedagogiske støttesystemet er fordelt mellom ulike forvaltningsnivåer, kommune, fylkeskommune og stat. Disse nivåene har forskjellig distanse til brukerne, første- og andrelinjetjeneste, og ulik faglig basis. Med utgangspunkt i dette burde utvalget ha drøftet konkrete forslag til de ulike forvaltningsnivåenes roller og oppgaver.

Fylkeskommunen støtter forslaget om at det må igangsettes et arbeid med sikte på en tydelig grenseoppgang av ansvar mellom Statped og spesialisthelsetjensten og deres oppgaver overfor kommunene. Dette er et oppdrag som en flere ganger tidligere har forsøkt å løse uten at en har funnet fram til en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom stat og kommune. Det er en utfordrende oppgave som må løses ved en klar fordeling og plassering av ansvaret for de overlappende oppgavene, og rolleavklaring i forhold til hvem som har ansvaret for hva i det spesialpedagogiske støttesystemet i stat og kommune/fylkeskommune. Disse oppgavene kan ikke løses gjennom inngåelse av samarbeidsavtaler. Det inngås samarbeidsavtaler på områder hvor en tar sikte på å utnytte den enkeltes institusjons kompetanse og koordinering av en helhetlig tjeneste til beste for brukerne.

Arbeidet med en tydelig grenseoppgang mellom nivåene må også ses i sammenheng med den nye samhandlingsreformen som etableres innen helsesektoren i stat og kommune.

Fylkeskommunen støtter **ikke** forslaget om at PPT får en selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk og barnehabiliteringstjenesten. Vi mener at PPT ikke har den nødvendige helhetlige kunnskapen om elevens helsetilstand som skal til for en slik henvisning. PP-tjenestens rolle er knyttet til utredning om læring og læringsmiljø.

Forslaget om at individuell plan skal harmoniseres i de aktuelle lovverkene gir en viss bekymring for at ansvaret for individuell plan skal legges til skolen. Fylkeskommunen forutsetter derfor at ansvaret for individuell plan fortsatt skal hjemles i helselovgivningen, men at andre planer for elever samordnes med denne, ikke minst med sikte på gode overganger mellom skole og arbeid.

Kapittel 18- Økt kompetanse på alle nivåer.

Utvalgets forslag: Den allmenne kvalifiseringen i relevante grunnutdanninger styrkes ut fra behovet for kompetanse knyttet til ekstra tilrettelegging i opplæringen, herunder spesialpedagogiske emner. Skolene skal kunne håndtere utfordringer med relativt høy forekomst, eksempelvis knyttet til begynneropplæring (lesing, skriving, regning) og samspillvansker. Profesjonsorienteringen i masterutdanningene styrkes når det gjelder praktisk-pedagogisk orientering, krav til praksis og rådgiving.

Fylkeskommunens vurdering:

Fylkeskommunen støtter forslaget om at grunnutdanningene må styrkes ved at pedagogiske emner vektlegges og at studentene gis kompetanse i å håndtere oppgaver og utfordringer knyttet til mangfoldet i elevgruppen. Også samspillet mellom kartlegging, evaluering og tiltak må styrkes som kompetansefelt i grunnutdanningene.

Fylkeskommunen støtter også forslaget om at skolen sikres kompetanse gjennom etter- og videreutdanning som dekker bredden i de mangfoldige behovene elevene har, med sikte på å kunne ivareta ”den ordinære opplæringen” med tilpasset opplæring for alle og spesialundervisning for de få.

Forutsetningen for å treffe politiske beslutninger og iverksette tiltak er at det finnes tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og dette kunnskapsgrunnlaget må styrkes gjennom økt forskningsinnsats. Fylkeskommunen mener at forskningen i for stor grad har hatt fokus på individet som årsak til manglende gjennomføring av videregående opplæring. En bør styrke forskning på systemnivå for å få mer kunnskaper om hvordan skolesystemet med det spesialpedagogiske støtteapparatet bedre kan imøtekomme den elevgruppen som er i faresonen for ikke å gjennomføre videregående opplæring.

Kapittel 19 – Økonomiske og administrative konsekvenser av utvalgets forslag.

Utvalget konkluderer i hovedsak med at forslagene ikke har økonomiske konsekvenser, men at det foreslås omdisponering av ressurser fra Statped til kommune/fylkesnivå for å gjennomføre kompetanseutviklingsprogram. Flere av forslagene har imidlertid administrative konsekvenser.

Fylkeskommunens vurdering:

Fylkeskommunen støtter forslaget om omdisponering av ressurser i Statped til kompetanseutvikling. Vi støtter også forslaget om at etter at de tidsbegrensede tiltakene er avsluttet brukes de frigjorte midlene til styrking av PP-tjenesten i kommuner og fylkeskommuner.

Fylkeskommunen mener at forslaget om innføring av rett til et 2+2-løp i skole, som alternativ til læreplass, vil få betydelige økonomiske konsekvenser.

Konsekvenser

Saken er en høringsuttalelse til Midtlyngutvalgets innstilling og har ingen økonomiske konsekvenser for behandling av saken.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Nordland fylkesting uttaler følgende om Midtlyngutvalgets innstilling.

1. Fylkestinget er enig i at læringsboka innføres som et felles verktøy for tidlig innsats, men mener at læringsbokas funksjon, omfang og juridisk status må utredes.
2. Fylkestinget er enig i at dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i skolen gjennomgås med sikte på å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid.
3. Fylkestinget er ikke enig i at retten til spesialundervisning i opplæringslovens § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging. Retten til spesialundervisning må opprettholdes. Med henvisning til ulik forståelse av regelverket bør det foretas en gjennomgang av opplæringslovens § 5 og utarbeides en ny forskrift om praktisering av spesialundervisning og oppgavene til PP-tjenesten.
4. Fylkestinget mener det er behov for mer konkrete retningslinjer for praktisering av tilpassa opplæring, og anbefaler at opplæringslovens § 1-3 konkretiseres i en ny forskrift som hjemler kravene til skolen om tilpassa opplæring.
5. Fylkestinget er enig i å utvikle differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforberedende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer. Dette vil være et viktig systemtiltak for at flere skal gjennomføre videregående opplæring innen yrkesfaglige utdanningsprogram.
6. Fylkestinget er ikke enig i innføring av et 2+2-løp i skole for elever som ikke får læreplass da vi mener at dette kan bli en konkurrent til læreplasser.
7. Fylkestinget er enig i at opplæringstilbud som lære kandidatordningen og praksisbrev må gjøres mer kjent slik at flere elever kan starte sin videregående opplæring med sikte på kompetanse på lavere nivå.
8. Fylkestinget er ikke enig i etablering av et nasjonalt utviklingssenter for PP-tjenesten. Med henvisning til de utfordringene som er felles for hele skolesystemet, skoleeier, skolene, PPT og Statped, bør det etableres et nasjonalt senter for tilpassa opplæring, lagt til et universitet eller en høgskole.
9. Fylkestinget er ikke enig i etablering av et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten, med henvisning til erfaringene med SAMTAK. En kompetanseheving må gjennomføres sammen med skoleledelsen, og som en del av lederutviklingsprogrammet, organisert som nettverksbasert læring ut fra lokale behov.
10. Fylkestinget er enig i at Statped organiseres i fire regionsentre, sammenfallende med helseforetakenes regionstruktur. Statspeds kompetanse må i større grad gjenspeile bredden i brukernes behov.
11. Fylkestinget er enig i at det må gjennomføres en tydelig grenseoppgang av ansvar og roller mellom staten (Statped) og kommune/fylkeskommune (PPT) og mellom Statped og spesialisthelsetjenesten i helseforetakene.
12. Fylkestinget er enig i at PPT skal få en selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk.

13. Fylkestinget mener at en bør styrke forskning på systemnivå for å få mer kunnskaper om hvordan skolesystemet med det spesialpedagogiske støtteapparatet bedre kan imøtekomme den elevgruppen som er i faresonen for ikke å gjennomføre videregående opplæring.
14. Fylkestinget støtter forslaget om omdisponering av ressurser i Statped til kompetanseutvikling av skoleledere og PPT , og at ressursene på sikt overføres til kommuner og fylkeskommunene med sikte på styrking av PP-tjenesten.
15. Fylkestinget forutsetter at alle tiltak som har økonomiske konsekvenser kostnadsberegnes og fullfinansieres av staten.

Bodø den 03.11.2009

Odd Eriksen
fylkesrådsleder
sign

Trud Berg
fylkesråd for utdanning.
sign

**30.11.2009 Fylkestinget
FT-139/09**

Innstillinga fra komite for utdanning og kompetanse ble lagt fram av skasordfører Anne Wiik, DnA:

Nordland fylkesting uttaler følgende om Midtlyngutvalgets innstilling.

1. Fylkestinget er enig i at læringsboka innføres som et felles verktøy for tidlig innsats, men mener at læringsbokas funksjon, omfang og juridisk status må utredes.
2. Fylkestinget er enig i at dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i skolen gjennomgås med sikte på å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid.
3. Fylkestinget er ikke enig i at retten til spesialundervisning i opplæringslovens § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging. Retten til spesialundervisning må opprettholdes. Med henvisning til ulik forståelse av regelverket bør det foretas en gjennomgang av opplæringslovens § 5 og utarbeides en ny forskrift om praktisering av spesialundervisning og oppgavene til PP-tjenesten.
4. Fylkestinget mener det er behov for mer konkrete retningslinjer for praktisering av tilpassa opplæring, og anbefaler at opplæringslovens § 1-3 konkretiseres i en ny forskrift som hjemler kravene til skolen om tilpassa opplæring.
5. Fylkestinget er enig i å utvikle differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforberedende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer. Dette vil være et viktig systemtiltak for at flere skal gjennomføre videregående opplæring innen yrkesfaglige utdanningsprogram.
6. Fylkestinget er ikke enig i innføring av et 2 + 2-løp i skole for elever som ikke får læreplass da vi mener at dette kan bli en konkurrent til læreplasser.
I stedet ønsker vi at det skal utredes hvilke konsekvenser og virkninger en lovfesting av lærlingplass vil få, også for gjennomføring av videregående utdanning.

7. Fylkestinget er enig i at opplæringstilbud som lærekandidatordningen og praksisbrev må gjøres mer kjent slik at flere elever kan starte sin videregående opplæring med sikte på kompetanse på lavere nivå.
8. Fylkestinget er ikke enig i etablering av et nasjonalt utviklingssenter for PP-tjenesten. Med henvisning til de utfordringene som er felles for hele skolesystemet, skoleeier, skolene, PPT og Statped, bør det etableres et nasjonalt senter for tilpassa opplæring, lagt til et universitet eller en høyskole.
9. Fylkestinget er ikke enig i etablering av et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten, med henvisning til erfaringene med SAMTAK. En kompetanseheving må gjennomføres sammen med skoleledelsen, og som en del av lederutviklingsprogrammet, organisert som nettverksbasert læring ut fra lokale behov.
10. Fylkestinget er enig i at Statped organiseres i fire regionsentre, sammenfallende med helseforetakenes regionstruktur. Statspeds kompetanse må i større grad gjenspeile bredden i brukernes behov.
11. Fylkestinget er enig i at det må gjennomføres en tydelig grenseoppgang av ansvar og roller mellom staten (Statped) og kommune/fylkeskommune (PPT) og mellom Statped og spesialisthelsetjenesten i helseforetakene.
12. Fylkestinget er enig i at PPT skal få en selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk.
13. Fylkestinget mener at en bør styrke forskning på systemnivå for å få mer kunnskaper om hvordan skolesystemet med det spesialpedagogiske støtteapparatet bedre kan imøtekomme den elevgruppen som er i faresonen for ikke å gjennomføre videregående opplæring.
14. Fylkestinget støtter forslaget om omdisponering av ressurser i Statped til kompetanseutvikling av skoleledere og PPT, og at ressursene på sikt overføres til kommuner og fylkeskommunene med sikte på styrking av PP-tjenesten.
15. Fylkestinget forutsetter at alle tiltak som har økonomiske konsekvenser kostnadsberegnes og fullfinansieres av staten.

Allan Ellingsen, FrP, fremmet FrPs forslag fra komiteen:

Fylkesrådets forslag til punkt 1 endres:
Fylkestinget støtter ikke "læringsboka" som verktøy.
Punktene for øvrig som fylkesrådets forslag.

Anne-Rita Nicklasson, Høyre, fremmet Høyres forslag fra komiteen til endring i punkt 6:

Fylkestinget er enig i innføring av et 2+2-løp i skole for elever som ikke får læreplass.

Votering:

Komiteinnstillinga punkt 1 vedtatt mot 14 stemmer avgitt for FrPs forslag til punkt 1.
Komiteinnstillinga punktene 2-5 enstemmig vedtatt.
Komiteinnstillinga punkt 6 1. del vedtatt mot 12 stemmer avgitt for Høyres forslag.
Komiteinnstillinga punkt 6 2. del (da vi mener.....) vedtatt mot 12 stemmer.

Komiteinnstillinga siste setning vedtatt mot 23 stemmer.
Komiteinnstillinga punktene 7-15 enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Nordland fylkesting uttaler følgende om Midtlyngutvalgets innstilling.

1. Fylkestinget er enig i at læringsboka innføres som et felles verktøy for tidlig innsats, men mener at læringsbokas funksjon, omfang og juridisk status må utredes.
2. Fylkestinget er enig i at dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i skolen gjennomgås med sikte på å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid.
3. Fylkestinget er ikke enig i at retten til spesialundervisning i opplæringslovens § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging. Retten til spesialundervisning må opprettholdes. Med henvisning til ulik forståelse av regelverket bør det foretas en gjennomgang av opplæringslovens § 5 og utarbeides en ny forskrift om praktisering av spesialundervisning og oppgavene til PP-tjenesten.
4. Fylkestinget mener det er behov for mer konkrete retningslinjer for praktisering av tilpassa opplæring, og anbefaler at opplæringslovens § 1-3 konkretiseres i en ny forskrift som hjemler kravene til skolen om tilpassa opplæring.
5. Fylkestinget er enig i å utvikle differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforberevende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer. Dette vil være et viktig systemtiltak for at flere skal gjennomføre videregående opplæring innen yrkesfaglige utdanningsprogram.
6. Fylkestinget er ikke enig i innføring av et 2 + 2-løp i skole for elever som ikke får læreplass da vi mener at dette kan bli en konkurrent til læreplasser.
I stedet ønsker vi at det skal utredes hvilke konsekvenser og virkninger en lovfesting av lærlingplass vil få, også for gjennomføring av videregående utdanning.
7. Fylkestinget er enig i at opplæringstilbud som lære kandidatordningen og praksisbrev må gjøres mer kjent slik at flere elever kan starte sin videregående opplæring med sikte på kompetanse på lavere nivå.
8. Fylkestinget er ikke enig i etablering av et nasjonalt utviklingssenter for PP-tjenesten. Med henvisning til de utfordringene som er felles for hele skolesystemet, skoleeier, skolene, PPT og Statped, bør det etableres et nasjonalt senter for tilpassa opplæring, lagt til et universitet eller en høyskole.
9. Fylkestinget er ikke enig i etablering av et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten, med henvisning til erfaringene med SAMTAK. En kompetanseheving må gjennomføres sammen med skoleledelsen, og som en del av lederutviklingsprogrammet, organisert som nettverksbasert læring ut fra lokale behov.
10. Fylkestinget er enig i at Statped organiseres i fire regionsentre, sammenfallende med helseforetakenes regionstruktur. Statspeds kompetanse må i større grad gjenspeile bredden i brukernes behov.
11. Fylkestinget er enig i at det må gjennomføres en tydelig grenseoppgang av ansvar og roller mellom staten (Statped) og kommune/fylkeskommune (PPT) og mellom Statped og spesialisthelsetjenesten i helseforetakene.

12. Fylkestinget er enig i at PPT skal få en selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk.
13. Fylkestinget mener at en bør styrke forskning på systemnivå for å få mer kunnskaper om hvordan skolesystemet med det spesialpedagogiske støtteapparatet bedre kan imøtekomme den elevgruppen som er i faresonen for ikke å gjennomføre videregående opplæring.
14. Fylkestinget støtter forslaget om omdisponering av ressurser i Statped til kompetanseutvikling av skoleledere og PPT , og at ressursene på sikt overføres til kommuner og fylkeskommunene med sikte på styrking av PP-tjenesten.
15. Fylkestinget forutsetter at alle tiltak som har økonomiske konsekvenser kostnadsberegnes og fullfinansieres av staten.

Vedlegg
NOU 2009 18 -utvalgets forslag.doc

DokID
85137